

Bu Proje, Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmektedir.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

İdari Yargılama Usulü El Kitapları Serisi, No. 4

İDARİ YARGININ ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI VE DANIŞTAYIN KURUMSAL KAPASİTESİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ

Bu proje, Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmektedir.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

İDARE MAHKEMELERİNDE SÜRE

**İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun
7, 8, 9, 10, 11, 12 ve 13. Maddelerinin
Uygulanmasına İlişkin Rehber El Kitabı**

İdari Yargılama Usulü Rehber El Kitapları, No. 4

Ankara 14. İdari Dava Dairesi Başkanı
Harun Çevik

Ankara 2. İdare Mahkemesi Üyesi
Erhan Pektaş

İDARİ YARGININ ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI VE DANIŞTAYIN KURUMSAL KAPASİTESİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ

İdare Mahkemelerinde Süre, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 7, 8, 9, 10, 11, 12 ve 13. Maddelerinin Uygulanmasına İlişkin Rehber El Kitabı, İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Ortak Projesi kapsamında Türkçe olarak hazırlanmıştır. Proje Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından ortak finanse edilmekte ve Avrupa Konseyi (AK) tarafından yürütülmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü Projenin nihai faydalanıcısıdır. Bu Projenin sözleşme makamı Merkezi Finans ve İhale Birimidir.

Bu kitabın orijinali Türkçe olarak Ankara 14. İdari Dava Dairesi Başkanı Sayın Harun Çevik ve Ankara 2. İdare Mahkemesi Üyesi Sayın Erhan Pektaş tarafından hazırlanmış olup, Prof. Dr. Sn. Selami Demirkol ve çalışma grubu üyeleri katkı sunmuşlardır.

Bu yayının Avrupa Birliği'nin maddi desteği ile hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla, yazarların sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

İçeriğinde yer alanların sorumluluğu yalnızca yazarlara aittir ve her zaman Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi veya Türkiye Cumhuriyeti'nin görüşlerini yansıtmayabilir.

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, İletişim Müdürlüğünden (F-67075 Strasbourg Cedex ya da publishing@coe.int) önceden yazılı izin alınmaksızın çevrilemez, fotokopi, kayıt ya da herhangi bir bilgi depolama ya da geri erişim sistemi dâhil olmak üzere, elektronik (CD-Rom, internet, vb.) ya da mekanik olarak, herhangi bir biçimde ya da araçla çoğaltılamaz ya da iletilemez.

Avrupa Konseyi, Eylül 2022 Türkçe baskısı. Şartlar altında Avrupa Birliği'ne lisans verilmiştir.

Kapak fotoğrafları:

Kapak tasarımı ve düzeni:

© Avrupa Konseyi, Eylül 2022

Basım yeri: 7 Punto Tasarım Matbaacılık Pro. Org.

Basım ve Reklam Hizmetleri Ltd. Şti.

Kazım Karabekir Caddesi No: 95/48

İskitler, Altındağ/ANKARA

T: +90 312 342 42 55

F: +90 312 341 77 64

info@7punto.com

www.7punto.com

Bu proje, Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmektedir.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

İDARE MAHKEMELERİNDE SÜRE

**İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun
7, 8, 9, 10, 11, 12 ve 13. Maddelerinin
Uygulanmasına İlişkin Rehber El Kitabı**

İdari Yargılama Usulü Rehber El Kitapları, No. 4

Ankara 14. İdari Dava Dairesi Başkanı
Harun Çevik

Ankara 2. İdare Mahkemesi Üyesi
Erhan Pektaş

İDARİ YARGININ ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI VE DANIŞTAYIN KURUMSAL KAPASİTESİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ

Bu İdare Mahkemelerinde Süre, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 7, 8, 9, 10, 11, 12 ve 13. Maddelerinin Uygulanmasına İlişkin Rehber El Kitabı, İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Ortak Projesi kapsamında Türkçe olarak hazırlanmıştır.

İdari Yargılama Usulü Rehber El Kitapları

İdari Yargılama Usulü Rehber El Kitapları, No. 1
İdare Mahkemelerinde Görev- İdare Mahkemelerinde
Görev, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 14/3-a
Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Rehber El Kitabı

Harun Çevik / Ankara 14. İdari Dava Dairesi Başkanı
Nur Hilal Aktaş / Ankara 2. İdare Mahkemesi Üyesi

İdari Yargılama Usulü Rehber El Kitapları, No. 2
İdare Mahkemelerinde Yetki İdari Yargılama Usulü
Kanunu' nun 32, 33, 34, 35 ve 36. Maddelerinin
Uygulanmasına İlişkin Rehber El Kitabı

Harun Çevik / Ankara 14. İdari Dava Dairesi Başkanı
Ramazan Selim / Ankara 2. İdare Mahkemesi Üyesi

İdari Yargılama Usulü El Kitapları, No. 3
İdare Mahkemelerinde Ehliyet: İdari Yargılama Usulü
Kanunu' nun 14/3- Maddesinin Uygulanmasına
İlişkin Rehber El Kitabı

Harun Çevik / Ankara 14. İdari Dava Dairesi Başkanı
Elif Akın / Ankara 2. İdare Mahkemesi Üyesi

İdari Yargılama Usulü El Kitapları, No. 4
İdare Mahkemelerinde Süre İdari Yargılama Usulü
Kanunu'nun 7, 8, 9, 10, 11, 12 ve 13. Maddelerinin
Uygulanmasına İlişkin Rehber El Kitabı

Harun Çevik / Ankara 14. İdari Dava Dairesi Başkanı
Erhan Pektaş / Ankara 2. İdare Mahkemesi Üyesi

İdari Yargılama Usulü El Kitapları, No. 5
İdare Mahkemelerinde Kesin ve Yürütülmesi
Zorunlu İşlem İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun
2 ve 14. Maddelerinin Uygulanmasına İlişkin
Rehber El Kitabı

Harun Çevik / Ankara 14. İdari Dava Dairesi Başkanı
Yakup Camgöz / Aksaray İdare Mahkemesi Başkanı

İdari Yargılama Usulü El Kitapları, No. 6
İdare Mahkemelerinde Husumet İdari Yargılama
Usulü Kanunu'nun 3 ve 15. Maddelerinin
Uygulanmasına İlişkin Rehber El Kitabı

Harun Çevik / Ankara 14. İdari Dava Dairesi Başkanı
Fatma Bademci Turan / Ankara 2. İdare Mahkemesi Üyesi

İdare Mahkemelerinde Görülen Davalar ve
Yargılama Usulü ile İlgili Sıkça Sorulan Sorular

Bülent Küfüdür / Ankara Bölge İdare Mahkemesi Başkanı

İdari Davalar - Dilekçe Örnekleri

Bülent Küfüdür / Ankara Bölge İdare Mahkemesi Başkanı

Çalışma Grubu Üyeleri

Bülent Küfüdür / Ankara Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesi Başkanı
Harun Çevik / Ankara Bölge İdare Mahkemesi 14. İdari Dava Dairesi Başkanı
Zühal Öztürk / Ankara 5. İdare Mahkemesi Başkanı
Bekir Ufuk Kadıgil / Ankara 6. İdare Mahkemesi Başkanı
Tufan Teke / Ankara 12. İdare Mahkemesi Başkanı
Özden Atabek / Ankara Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesi Üyesi

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü (Proje Ekibi)

Metin Engin / Daire Başkanı, Adalet Bakanlığı HİGM
Ekrem Gökçe / Tetkik Hâkimi, Adalet Bakanlığı HİGM
Abdulkadir Tutar / Tetkik Hâkimi, Adalet Bakanlığı HİGM
Ahmet Emre Dilekcan / Tetkik Hâkimi, Adalet Bakanlığı HİGM
Selahattin Sotar / Büro Amiri, Adalet Bakanlığı HİGM
Hanife Şenol / Proje Büro Memuru, Adalet Bakanlığı HİGM
Nezâfet Adanur / Proje Büro Memuru, Adalet Bakanlığı HİGM
Büşra Sert / Proje Büro Memuru, Adalet Bakanlığı HİGM

Avrupa Konseyi Proje Ekibi

Özlem Demirel Cook, Proje Müdürü
Damla Sarıaslan Yeniçerioğlu, Kıdemli Proje Sorumlusu
Gülşah Doğan, Proje Sorumlusu
Aslıhan Sevimli Yılmaz, Proje Dil Asistanı
Ayşe Günçe Erdal, Proje Asistanı

Hak kayıplarına yol açılmaması bakımından, dava tarihi itibarıyla bu kitapçıkların güncellendiği tarihten sonra yapılmış mevzuat ve içtihat değişikliklerinin göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

SUNUŞ

Bu Rehber El Kitabı **İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi** kapsamında, seçilen pilot mahkemelerin hâkimleri tarafından ve çalışma gruplarının katkıları ile hazırlanmıştır.

Proje kapsamında hazırlanan **İdare Mahkemelerinde Süre, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 7, 8, 9, 10, 11, 12 ve 13. Maddelerinin Uygulanmasına İlişkin Rehber El Kitabı**, idari yargı sistemi içerisindeki idari yargılamada uygulanacak usul ve esaslar açısından 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 31. maddesinde atfı yapılan hususlarda 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerinin uygulanmasına yönelik olarak hazırlanmış olup, bir idari davanın usulüne uygun şekilde nasıl açılacağı ve yargılama usulünün nasıl işlediğine ilişkin rehber bilgiler yer almaktadır.

Bu Rehber El Kitabının amacı ilgili kanun hükümlerine göre idare mahkemelerinde görülecek davaların yargılama sürecinde zaman ve iş kaybını en aza indirmenin yanı sıra mahkemeye erişimi kolay ve yargılamayı etkili kılmaktır.

Söz konusu yayın yürürlükte bulunan mevzuat uyarınca bilgilendirme mahiyetinde hazırlanmış olup herhangi hukuki bir yönlendirme içermemektedir.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu uyarınca hukuki danışmanlık yapma yetkisi yalnızca baroda kayıtlı avukatlara aittir. Bu materyaller, bilgilendirme amaçlı hazırlanmış olup herhangi bir hak kaybı yaşamamak için bir avukatın yardımına başvurulmasının uygun olacağı ve maddi imkanlarınızın yetersiz olması durumunda Adli Yardım talepleri Barolar tarafından karşılandığından, söz konusu talebinizi bulduğunuz yer Baro Başkanlığı Adli Yardım Merkezine yapılması gerektiği hususunu bilgilerinize sunarız.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
1- 2577 SAYILI YASANIN “DAVA AÇMA SÜRESİ” BAŞLIKLİ 7. MADDESİ	1
2- 2577 SAYILI YASANIN “SÜRELERLE İLGİLİ GENEL ESASLAR” BAŞLIKLİ 8. MADDESİ.....	6
3- 2577 SAYILI YASANIN “GÖREVLİ OLMAYAN YERLERE BAŞVURMA” BAŞLIKLİ 9. MADDESİ.....	8
4- 2577 SAYILI YASANIN “İDARİ MAKAMLARIN SÜKUTU” BAŞLIKLİ 10. MADDESİ	10
5- 2577 SAYILI YASANIN “ÜST MAKAMLARA BAŞVURMA” BAŞLIKLİ 11. MADDESİ	15
6- 2577 SAYILI YASANIN “İPTAL VE TAM YARGI DAVALARI” BAŞLIKLİ 12. MADDESİ	18
7. 2577 SAYILI YASANIN “DOĞRUDAN DOĞRUYA TAM YARGI DAVASI AÇILMASI” BAŞLIKLİ 13. MADDESİ	20
8- İDARİ YARGILAMA USULÜNDE SÜRELER İLİŞKİN GENEL ESASLAR	26
9- 2577 SAYILI İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU’NDA YER ALAN SÜRE KURALLARI	27
9.1- Verilmeyen veya eksik verilen harç ve posta ücretinin verilmesi ya da tamamlanması süresi (30 gün).....	27
9.2- Davanın devamı sırasında istenilen ilave posta ücretinin tamamlanması süresi (30 gün).....	27
9.3- Posta ücreti tamamlanmadığı için işlemden kaldırılan dosyalarda müracaat süresi (3 ay)	27
9.4- Danıştay ve idare mahkemelerinde genel dava açma süresi (60 gün)	27
9.5- Vergi mahkemelerinde genel dava açma süresi (30 gün).....	28
9.6- İlanen tebligat yapılan hallerde, genel dava açma süresinin işlemeye başlaması için geçmesi zorunlu süre (15 gün).....	28
9.7- Diğer yargı yerlerine açılan davaların görev yönünden reddi halinde dava açma süresi (30 gün)	28
9.8- İdarelerin her hangi bir talebi cevap vermemek suretiyle reddetmiş sayılması için geçmesi zorunlu süre (30 gün)	28

9.9- İdarelerin her hangi bir talep hakkında verdikleri cevap kesin değilse, dava açmadan önce beklenebilecek azami süre (4 ay).....	29
9.10- İdari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların, haklarının yerine getirilmesi istemiyle idareye müracaat süreleri (1-5 yıl)	29
9.11- Dilekçe ret kararı üzerine yeniden dava açma süresi (30 gün).....	30
9.12- Tebligatla cevap verme süresi (30 gün)	30
9.13- Davacıya tebligat yapılamaması halinde, davanın açılmamış sayılması için geçmesi gereken süre (1 yıl).....	30
9.14- Yürütmenin durdurulması talepleri hakkında verilen kararlara karşı itiraz süresi (7 gün).....	30
9.15- Mahkeme kararlarının yerine getirilmesi süresi (30 gün).....	31
9.16- Bağlantı talepleriyle ilgili olarak verilen kararlara itiraz süresi (15 gün).....	31
9.17- İdare ve vergi mahkemelerinin nihai kararlarına karşı bölge idare mahkemelerine istinaf süresi (30 gün)	31
9.18- Danıştay'da temyiz süresi (30 gün)	32
9.19- Temyiz dilekçelerindeki eksikliklerin tamamlanması süresi (15 gün).....	32
9.20- Temyiz dilekçelerine cevap verme süresi (30 gün)	32
9.21- Temyiz isteminde bulunulurken ödenmeyen yargılama giderlerinin tamamlanma süresi (7 gün)	32
9.22-Temyiz isteminin süre aşımı nedeniyle reddine ilişkin kararlara karşı itiraz süresi (7 gün).....	33
9.23- Temyiz isteminde bulunulmamış sayılmasına ilişkin kararlara karşı itiraz süresi (7 gün).....	33
9.24- Aynı davayla ilgili olarak önceki karara aykırı yeni bir karar verilmiş olması halinde yargılamanın yenilenmesi talep süresi (10 yıl)	33
9.25- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kesinleşmiş kararı üzerine yargılamanın yenilenmesi talep süresi (1 yıl)	33
9.26- Yargılamanın yenilenmesi talepleri için genel müracaat süresi (60 gün).....	34

10- 6100 SAYILI HUKUK MUHAHEMELERİ KANUNU'NDA YER ALAN VE

İDARİ YARGI YERLERİNDE DE UYGULANAN SÜRE KURALLARI.....	35
10.1- Hâkimin reddine ilişkin taleplerde, karşı tarafın cevap süresi (5 gün)	35
10.2- Bilirkişinin reddedilebileceği süre (1 hafta)	35
10.3- Tarafların bilirkişiden açıklama talep edebilecekleri süre (2 hafta)	35

GİRİŞ

Bu kitapçık, idare mahkemelerinde açılacak davalarda 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 7, 8, 9, 10, 11, 12 ve 13. maddelerine uygun olarak dava açılması ve bu şekilde hak kayıplarını önlemek, mahkemeye erişimin kolaylaştırılması ve adil yargılanma hakkının sağlanması amacıyla hazırlanmıştır.

1- 2577 SAYILI YASANIN "DAVA AÇMA SÜRESİ" BAŞLIKLI 7. MADDESİNDE

- "Madde 7 - 1.** *Dava açma süresi, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştayda ve idare mahkemelerinde altmış ve vergi mahkemelerinde otuz gündür.*
2. *Bu süreler;*
- a) *İdari uyuşmazlıklarda; yazılı bildirim yapıldığı,*
- b) *Vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezalarından doğan uyuşmazlıklarda: Tahakkuku tahsilatına bağlı olan vergilerde tahsilatın; tebliğ yapılan hallerde veya tebliğ yerine geçen işlemlerde tebliğin; tevkif yoluyla alınan vergilerde istihkak sahiplerine ödemenin; tescile bağlı vergilerde tescilin yapıldığı ve idarenin dava açması gereken konularda ise ilgili merci veya komisyon kararının idareye geldiği;*
- Tarihi izleyen günden başlar.*
3. *Adresleri belli olmayanlara özel kanunlarındaki hükümlere göre ilan yoluyla bildirim yapılan hallerde, özel kanununda aksine bir hüküm bulunmadıkça süre, son ilan tarihini izleyen günden itibaren onbeş gün sonra işlemeye başlar.*
4. *İlanı gereken düzenleyici işlemlerde dava süresi, ilan tarihini izleyen günden itibaren başlar. Ancak bu işlemlerin uygulanması*

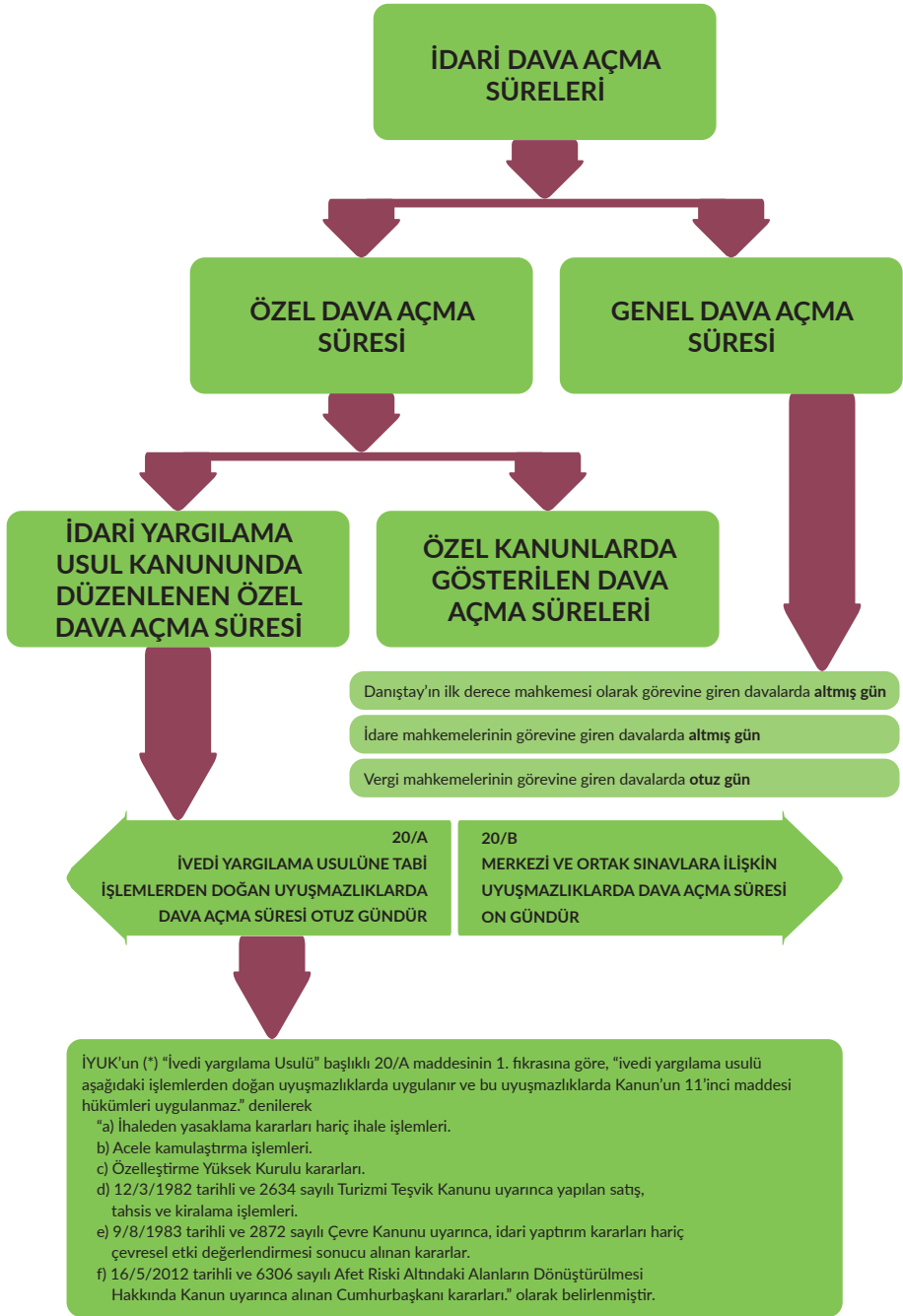
üzerine ilgililer, düzenleyici işlem veya uygulanan işlem yahut her ikisi aleyhine birden dava açabilirler. Düzenleyici işlemin iptal edilmemiş olması bu düzenlemeye dayalı işlemin iptaline engel olmaz.” kuralı öngörülmüştür.

Maddenin 1. fıkrasında genel ve özel dava açma süreleri gösterilmiş olup, buna göre dava açma süresi Danıştay ve idare mahkemelerinde altmış, vergi mahkemelerinde ise otuz gün olarak belirlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında öngörülen genel süreler yanında, bazı davalar yönünden özel dava açma süreleri de öngörülmektedir. Bunlara, ivedi yargılama usulleri uygulanan davalarda öngörülen otuz (İYUK, m. 20/A) ve on (İYUK, m. 20/B) günlük özel dava açma süreleri ile 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun'daki otuz günlük, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'ndaki otuz günlük, 2872 sayılı Çevre Kanunu'ndaki otuz günlük, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'daki on beş günlük süre örnek gösterilebilir. Eğer ki, Kanunda dava açmak için özel bir süre var ise, bu durumda idarenin tesis ettiği işlemde bu süreyi göstermesi gerekir. İdari işlemde bu sürenin gösterilmemesi halinde o işlem genel dava açma süresine tabi olur.

1- Anayasa'nın 40. maddesinin 2. fıkrasına göre, yazılı bildirimde dava açma süresinin gösterilmiş olması gerekmektedir. Ancak, sürenin olağan dava açma süresinden az veya fazla gösterilmesi halinde, dava açma süresinin ne kadar olacağı bir sorun teşkil etmektedir. Örneğin yazılı bildirimde, hakkında özel bir dava açma süresi bulunan bir işlemin, genel dava açma süresinde dava edilebileceği gösterilmiş olabilir. İdari işlemlerin uygulayıcılarının yanlışlığa düştüğü bir konuda başvuruçunun bilgili olması beklenemez. Bundan dolayı ilgili olayda dava açma süresinin, genel dava açma süresi olarak kabulü gerekir. Danıştay'ın uygulaması da bu yöndedir. Ancak genel dava açma süresinden daha fazla sürenin öngörüldüğü olaylarda, başvuruçunun bu konuda hataya düşmesi pek kabul edilemez. Çünkü pozitif hukukumuzda özel dava açma sürelerinin genel dava açma süresinden daha fazla olduğu durumlara rastlanmamaktadır. Bu nedenle bu konuda üst sürenin genel dava açma süresi olan altmış gün olacağı açıktır.

2- Altmış günlük süre iki ay, otuz günlük süre de bir ay olarak düşünülmemelidir; çünkü bu süreler aynı süreyi göstermezler. Örneğin, 1 Aralık 2019

İYUK'un (*) "İvedi yargılama Usulü" başlıklı 20/A maddesinin 1. fıkrasına göre, "ivedi yargılama usulü aşağıdaki işlemlerden doğan uyuşmazlıklarda uygulanır ve bu uyuşmazlıklarda Kanun'un 11'inci maddesi hükümleri uygulanmaz." denilerek

"a) İhaleden yasaklama kararları hariç ihale işlemleri.
b) Acele kamulaştırma işlemleri.
c) Özelleştirme Yüksek Kurulu kararları.
d) 12/3/1982 tarihli ve 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu uyarınca yapılan satış, tahsis ve kiralama işlemleri.
e) 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca, idari yaptırım kararları hariç çevresel etki değerlendirmesi sonucu alınan kararlar.
f) 16/5/2012 tarihli ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun uyarınca alınan Cumhurbaşkanlığı kararları." olarak belirlenmiştir.

günü tebliğ edilen bir işleme karşı altmış günlük dava açma süresi 2 Aralık 2019 günü işlemeye başlar ve 30 Ocak 2020 günü mesai bitiminde sona erer. Oysa altmış günlük sürenin iki ay olarak düşünülmesi halinde, 2 Aralık 2019 günü işlemeye başlayan dava açma süresi 2 Şubat 2019 günü mesai bitiminde sona erer.

3- Bir idari işlemin ilgisine tebliğinden sonra, aynı işlemin ikinci kez tebliği dava açma süresini başlatmaz.

Bunların yanı sıra 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu (İYUK)'nun 7. maddesinin 2. fıkrasının (a) bendinde de, idari dava açma süresinin yazılı bildirim yapıldığı tarihi izleyen günden itibaren başlayacağı hükme bağlanmıştır. Yazılı bildirim yapılmaması durumunda ise, iptali istenilen işlemin öğrenilmesinden itibaren yine altmış gün içinde dava açılması gerektiği yerleşmiş yargısal içtihatlarla kabul edilmektedir.

1- Ankara 2. İdare Mahkemesinin 25.09.2019 tarih ve E:2019/1177 K:2019/1774 kararı ile; Etimesgut Belediye Encümeninin 20.02.2018 tarih ve 294 sayılı kararının tebliğ edildiği 24.02.2018 tarihinden itibaren altmış günlük dava açma süresi içinde 25.04.2018 tarihinde dava açması gerekirken, söz konusu süre geçirildikten sonra 26.04.2018 tarihinde açılan işbu davanın süre aşımı nedeniyle esasının incelenmesine olanak bulunmadığına karar verilmiştir.

*

2- Davacı şirket tarafından, Enerji Piyasası Düzenleme Kurum'unca (...) A.Ş.'ye verilen 26.05.2006 tarih ve 3389 sayılı LPG otogaz bayilik lisansının mevzuat hükümlerine aykırı olduğu, kendilerinin LPG istasyonu ile (...) A.Ş.'nin sonradan aldığı LPG istasyonu arasındaki 1 metrelik mesafenin asgari mesafe kuralına uymadığı gerekçesiyle iptali istemiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin 04.12.2013 tarih ve 72992 sayılı işlem ile 26.05.2006 tarih ve 3389 sayılı işlemin iptali istemiyle açılan davada, Danıştay 13. Dairesinin 09.04.2018 tarih ve E:2016/2979 K:2018/1297 sayılı kararı ile; bireysel nitelikli bu işleme karşı dava açma süresinin başlamasında "yazılı bildirim" esas alınacağı, yazılı bildirim bulunmadığı

hâllerde bilgi edinmenin (ittıla) esas alınacağı ve bu durumda, üçüncü kişi konumunda olan davacı şirketin, dava konusu işlemde haberdar olduğu tarihten itibaren süresi içerisinde idareye başvurduğu ve LPG bayilik lisansının iptalini istediği anlaşıldığından, anılan işleme karşı bu tarihten itibaren 60 günlük dava açma süresi içinde açılan davada süre aşımı bulunmadığına karar verilmiştir.

Yine Yasanın 4. fıkrasında, düzenleyici işlemlere karşı açılacak davalarda dava açma süresinin düzenleyici işlemin ilan tarihini izleyen günden başlayacağı düzenlenmiştir. Örneğin, 1 Şubat 2020 tarihinde yayımlanan bir yönetmeliğe karşı açılacak davada dava açma süresi 2 Şubat 2020 gününden (Bazı düzenleyici işlemler, mesala imar planı, otuz gün süreli olarak ilan edilir. Bu tür ilanlarda dava açma süresi ilan yapıldığı ilk günden değil, ilan son gününü takip eden günden başlar.) başlayacağı belirtilmiştir.

1- Danıştay 16. Dairesinin 24/11/2015 tarih ve E:2015/19150, K:2015/7651 sayılı kararı ile; 04/04/2015 tarih ve 29316 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan düzenleyici işlemin ilan tarihini izleyen 05/04/2015 tarihinden itibaren başlayan altmış günlük dava açma süresinin, 03/06/2015 günü mesai saati bitiminde sona erdiği ve 04/06/2015 tarihinde açılan davanın süre aşımı nedeniyle esastan incelenmesine olanak bulunmadığı gerekçesiyle davanın süre aşımı nedeniyle reddine karar verilmiştir.

*

2- Ankara 2. İdare Mahkemesinin 15.05.2019 tarih, E:2019/518 K:2019/1017 sayılı kararı ile; 1/1000 ölçekli uygulama imar planı değişikliğinin 13.02.2013-14.03.2013 tarihleri arasındaki ilan süresini itirazsız tamamlayarak kesinleştiği, davacı tarafından askı süresi içerisinde plana itiraz edilmediği anlaşıldığından; askı süresinin son gününü izleyen günden itibaren 60 gün içinde dava açılması gerekirken, bu süre geçtikten çok sonra 19.03.2019 tarihinde açılan davanın süre aşımı nedeniyle incelenmesine hukuken imkan bulunmadığı yönünde karar verilmiştir.

Ayrıca maddenin 4. fıkrasına göre, bir düzenleyici işlemin ilanından ve kesinleşmesinden sonra uygulanmasına geçilmesi halinde ilgili, hem uygulama işlemine hem de bu işlemin dayanağı olan düzenleyici işleme karşı isterse ayrı ayrı, isterse her ikisine karşı birden dava açabilir. Örneğin, üniversite disiplin yönetmeliğine göre bir öğrencinin üniversiteden ilişkisinin kesilmesi halinde bu öğrenci, isterse ilişkisinin kesilmesi yolundaki işleme ve ilişkisinin kesilmesi işleminin dayanağı olan yönetmeliğe (düzenleyici işleme) karşı ayrı ayrı dava açabileceği gibi, isterse hem uygulama işlemine hem de düzenleyici işleme birlikte dava açabilir. Dava açma süresi de uygulama işleminin bildirimini izleyen günden başlar. Öte yandan ilgililer, idareye uygulama işlemi yaptırmak suretiyle de düzenleyici işleme karşı dava açabilirler. Örneğin, kişi belediyeye başvurarak imar durumu isteyebilir ve bunu aldıktan sonra da imar durumunun esas alınarak verildiği imar planına karşı dava açabilir.

İdari yargı yeri, açılan davada sürenin geçirilip geçirilmediğini re'sen araştırır. Bu araştırma hem ilk inceleme safhasında hem de ilk incelemeden sonraki tüm yargılama safhalarında yapılabilir.

2- YASANIN “SÜRELERLE İLGİLİ GENEL ESASLAR” BAŞLIKLIL 8. MADDESİNDE;

- “Madde 8 – 1. Süreler, tebliğ, yayın veya ilan tarihini izleyen günden itibaren işlemeye başlar.**
2. Tatil günleri süreler e dahil e dir. Şu kadarki, sürenin son günü tatil gününe rastlarsa, süre tatil gününü izleyen çalışma gününün bitimine kadar uzar.
  3. Bu Kanunda yazılı sürelerin bitmesi çalışmaya ara verme zamanına rastlarsa bu süreler, ara vermenin sona erdiği günü izleyen tarihten itibaren yedi gün uzamış sayılır.” kurallarına yer verilmiştir.

8. maddenin 1. fıkrasında, sürelerle ilgili genel esaslar düzenlenmiştir. Süreler, tebliğ, yayın veya ilan tarihini izleyen günden itibaren işlemeye başlar. Örneğin, 16 Mart 2020 günü tebliğ edilen bir işleme karşı dava açma süresi 17 Mart 2020 gününden; 1 Nisan 2020 günü yayımlanan bir düzenleyici işleme karşı dava açma süresi 2 Nisan 2020 gününden itibaren işlemeye başlar.

2. fıkrasında, tatil günlerinin süreler dahil olduğunu göstermekte, ancak sürenin son gününün resmi tatil gününe rastlaması halinde sürenin tatil gününü takip eden çalışma gününün bitimine kadar uzayacağını hükme bağlamaktadır. Örneğin, sürenin son günü pazar gününe rastlarsa süre pazartesi günü mesai bitimine kadar uzar.

Fıkra hükmünde sözü edilen tatil günü 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun'a göre, hafta tatili, ulusal ve dini bayram günleri ile yılbaşı tatili gibi resmi tatil günleridir. Devlet memurlarının bayramlardan önceki ve sonraki birkaç günde Cumhurbaşkanı kararıyla izinli sayılmaları son zamanlarda sıkça yapılan bir uygulamadır. **İdari izin resmi tatil günü olmayıp, aksi bir karar alınmadığı sürece dava açma süresini uzatmaz.**

3. fıkrasında ise, bu Kanunda yazı tüm sürelerin bitim gününün "çalışmaya ara verme" (adli tatil) zamanına raslaması halinde bu sürelerin ara vermenin sona erdiği günü izleyen günden itibaren "yedı gün" uzayacağı düzenlenmiştir. Çalışmaya ara verme 20 Temmuz-31 Ağustos arası olarak düzenlenmiştir. 31 Ağustos çalışmaya ara vermenin son günü olup, yeni adli yıl 1 Eylül'de başlar. Dolayısıyla sürelerin son gününün çalışmaya ara verme dönemine rastlaması halinde bu süreler, 7 Eylül'e kadar uzar.

Süre uzaması, süre son gününün 20 Temmuz-31 Ağustos tarihleri arasına rastlaması halinde söz konusudur. Son günü 1 Eylül-7 Eylül tarihleri arasına; örneğin 5 Eylül gününe rastlayan süre uzamaz.

Ankara 2. İdare Mahkemesinin 16.01.2014 tarih ve E:2013/1437 K:2014/21 sayılı kararı ile; dava açma süresinin son gününün adli tatil içerisindeki bir güne rastlaması durumunda, adli tatilin bitiminden itibaren yedi (7) gün uzayacağı düzenlenmekle birlikte, 'adli tatilin yirmi temmuz ile otuz bir ağustos tarihleri arasında uygulandığı' da dikkate alındığında uyuşmazlığa konu kınama cezasına karşı dava açma süresinin son gününün adli tatil süresinin bitiminden daha sonraki bir tarih olan 03.09.2013 tarihine tekabül ettiği, bu nedenle Kanun ile getirilen dava açma süresinin yedi (7) gün uzaması imkanından da yararlanılmadığı, bu durumda dava konusu disiplin cezasına karşı 03.09.2013 tarihine kadar dava açılması gerekirken bu tarihten daha sonraki bir

tarikh olan 04.09.2013 tarihinde açılan davanın yasal süresi içerisinde açılmadığı anlaşıldığından davanın esasının incelemesine olanak bulunmadığına karar verilmiştir.

3- YASANIN “GÖREVLİ OLMAYAN YERLERE BAŞVURMA” BAŞLIKLIL 9. MADDESİNDE

“Madde 9 - 1. *Çözümlemesi Danıştayın, idare ve vergi mahkemelerinin görevlerine girdiği halde, adli yargı yerlerine açılmış bulunan davaların görev noktasından reddi halinde, bu husustaki kararların kesinleşmesini izleyen günden itibaren otuz gün içinde görevli mahkemede dava açılabilir. Görevsiz yargı merciine başvurma tarihi, Danıştaya, idare ve vergi mahkemelerine başvurma tarihi olarak kabul edilir.*

2. *Adli yargı yerlerine açılan ve görevsizlik sebebiyle reddedilen davalarda, görevsizlik kararının kesinleşmesinden sonra birinci fıkrada yazılı otuz günlük süre geçirilmiş olsa dahi, idari dava açılması için öngörülen süre henüz dolmamış ise bu süre içinde idari dava açılabilir.” kuralı öngörülmüştür.*

1- 2. fıkrada yer alan düzenleme, daha çok tam yargı davalarında ortaya çıkmaktadır. Kanun’un 13. maddesinin 1. fıkrasında görüldüğü üzere, idari eylemlerden dolayı hakları ihlal edilmiş olanlara, eylemden doğan zararı öğrendikten sonra idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri için 1 yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren 5 yıl süre verilmiştir. Bu çerçevede açılan davaların idari yargı yerine adli yargı yerlerine açılması, bu mahkemelerin de görevsizlik kararı vermeleri üzerine idari yargıda söz konusu 1 veya 5 yıllık sürelerin henüz dolmamış olması durumunda, idari yargı yerlerine idari dava açılabilir. Ayrıca bu durumda, idareden ön karar alma şartı aranmaz.

*

2- Davacı tarafından, 13.04.2007 tarihinde davalı idarenin yol yapım çalışmaları sırasında sigortalısı (...) Müdürlüğüne ait

polietilen hat servisi hatlarına zarar verildiğinden bahisle sigortalısına ödemiş olduğu 2.308,89-TL'yi idarenin hizmet kusuru bulunduğu ileri sürülerek tazmini amacıyla Ankara 8. Sulh Hukuk Mahkemesinde açılan maddi tazminat davasının Yargıtay aşamasından geçerek 25.03.2013 tarihinde kesinleşmesi üzerine 22.05.2013 tarihinde açılan davada, Ankara 2. İdare Mahkemesinin 30.05.2013 tarih ve E:2013/765 K:2013/937 sayılı kararı ile; adli yargı yerince verilen görevsizlik kararının kesinleşmesinden itibaren davacı tarafından, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 9. maddesinde öngörülen 30 günlük süre içinde idari yargı yerinde dava açılmadığı gibi, tazmini istenilen zararı, en geç zarar miktarını sigortalısına ödediği 04.06.2007 tarihinde öğrenen davacı, bu tarihten itibaren 2577 sayılı Yasanın 13. maddesinde öngörülen bir yıllık süre içinde de dava açmadığından, süre aşımı nedeniyle işin esasının incelenmesine olanak bulunmamaktadır.

*

- 3- Ankara 2. İdare Mahkemesinin 12.04.2019 tarih ve E:2019/559, K:2019/780 sayılı kararı ile; Mersin 1. Asliye Hukuk Mahkemesinde açılan davada, Mahkemenin davanın görev yönünden reddine ilişkin kararının Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 10. Hukuk Dairesinin 21.09.2018 tarihli kararı ile kesinleştiği ve Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 10. Hukuk Dairesinin kesin kararının davacı vekiline 11.10.2018 tarihinde tebliğ edildiği dikkate alındığında, kararın kesinleşmesini izleyen günden itibaren 30 gün içerisinde yani en geç 22.10.2018 tarihine kadar dava açılması gerekirken bu süre geçirildikten sonra, 07/12/2018 tarihinde idare mahkemelerinde açılan işbu davanın süre aşımı nedeniyle esasının incelenme olanağı bulunmadığına karar verilmiştir.

Adli yargının açılan davayı görevden reddi halinde, davacıların Kanun'un 3. maddesine uygun olarak hazırlanmış dilekçelerle görevli idari yargı yerinde yeniden dava açmaları gerekir. Bu yerlerin kendiliğinden dava dosyasını idari yargı yerine göndermeleri halinde, dosyanın geldiği idari yargı yeri dosyayı

geldiği mahkemeye geri gönderir. Davacının, görev ret kararı veren mahkemeye dilekçe vererek dosyanın idari yargı yerine gönderilmesini istemesi halinde de, idare mahkemesine hitaben yazılmış bir dilekçe bulunmadığından dilekçeyi reddeder. Bu nedenle, davacıların adli yargı yerinin görevsizlik kararı üzerine, bu kararın kesinleşmesinden itibaren 30 gün içinde yeniden dava dilekçesi düzenlemek suretiyle idari yargı yerinde dava açmaları, olası hak kayıplarının önlenmesi bakımından önem arz etmektedir.

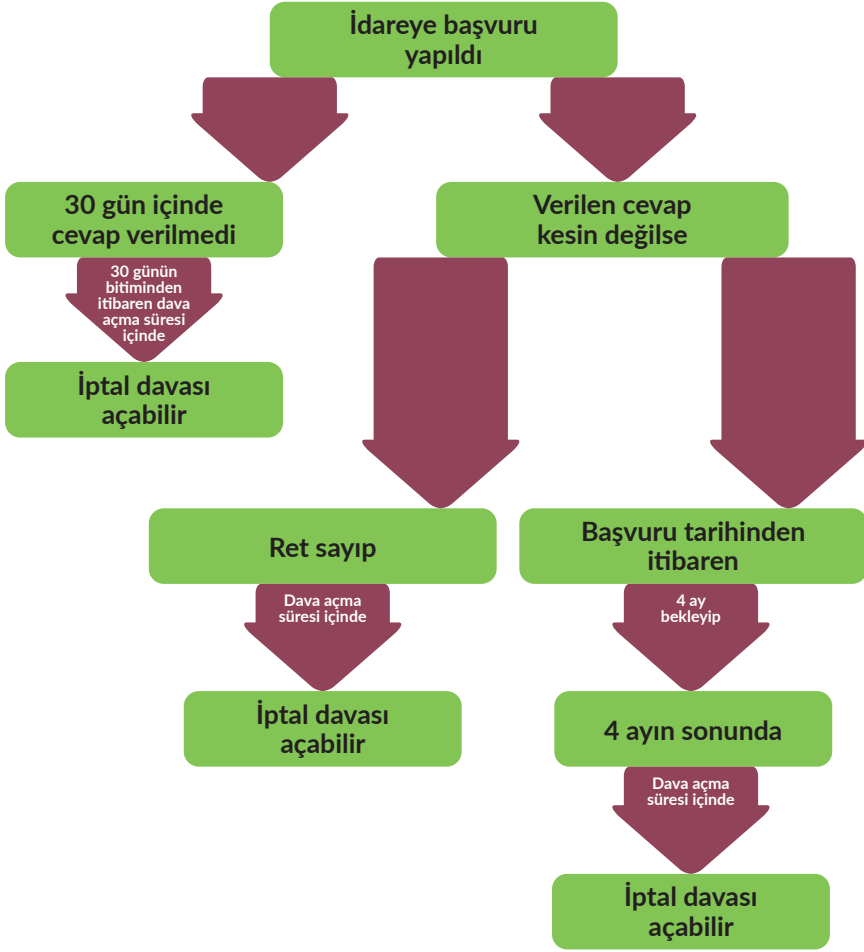
4- 2577 SAYILI YASANIN “İDARİ MAKAMLARIN SÜKUTU” BAŞLIKLILIK 10. MADDESİNDE

“Madde 10 - 1. İlgililer, haklarında idari davaya konu olabilecek bir işlem veya eylemin yapılması için idari makamlara başvurabilirler.

- 2. Otuz gün içinde bir cevap verilmezse istek reddedilmiş sayılır. İlgililer otuz günün bittiği tarihten itibaren dava açma süresi içinde, konusuna göre Danıştaya, idare ve vergi mahkemelerine dava açabilirler. Otuz günlük süre içinde idarece verilen cevap kesin değilse ilgili bu cevabı, isteminin reddi sayarak dava açabileceği gibi, kesin cevabı da bekleyebilir. Bu takdirde dava açma süresi işlemez. Ancak, bekleme süresi başvuru tarihinden itibaren dört ayı geçemez. Dava açılmaması veya davanın süreden reddi hallerinde, otuz günlük sürenin bitmesinden sonra yetkili idari makamlarca cevap verilirse, cevabın tebliğinden itibaren altmış gün içinde dava açabilirler.” kuralına yer verilmiştir.*

(8/7/2021 tarihli ve 7331 sayılı Kanun’un 1’inci maddesiyle ikinci fıkranın birinci ve üçüncü cümlelerinde yer alan “Altmış” ibareleri “Otuz” şeklinde, ikinci cümlesinde yer alan “altmış” ibaresi “otuz” şeklinde, beşinci cümlesinde yer alan “altı” ibaresi “dört” şeklinde ve altıncı cümlesinde yer alan “altmış günlük” ibaresi “otuz günlük” şeklinde değiştirilmiştir.)

10. maddedeki başvuru, ilgili hakkında önceden yapılan bir işleme ya da eyleme karşı değil, idareyi harekete geçirmek ve ilk olarak bir işlem ya da eylem yapmasını sağlamak amacıyla yapılan başvurudur. İlgili hakkında önceden yapılan işlem ya da eylem varsa ve ilgili buna karşı bir başvuru yapıyorsa bu durum, 10. maddenin değil 11. maddenin kapsamında olur.

Bunlarla birlikte 10. maddeye göre idare başvuru hakkında üç şekilde davranabilir:

1. Başvuru 30 gün içinde reddedilir. Ret işlemi dava açma süresi içinde dava konusu edilebilir. Başvuru hakkında kesin olmayan bir cevap verilmiş olabilir. Bu durumda ilgili bu cevabı, isteminin reddi sayarak dava açabileceği gibi, kesin cevabı da bekleyebilir. Bu takdirde dava açma süresi işlemez. Ancak, bekleme süresi başvuru tarihinden itibaren dört ayı geçemez.

2. Başvuru hakkında 30 gün içinde herhangi bir cevap verilmemiş olabilir. Bu durumda susarak işlemin bu süre sonunda ret edilmiş olduğu sonucuna varılır ve ret işlemine karşı dava açma süresi içinde dava açılabilir.
3. Dava açılmaması veya davanın süreden reddi hallerinde, otuz günlük sürenin bitmesinden sonra idarece cevap verilmiş olabilir. Bu durumda ilgili cevabın tebliğinden itibaren altmış gün içinde dava açılabilir. (İdare, kendisine yapılan başvuruya otuz gün içinde cevap vermeyebilir. Cevap vermeme isteğinin reddi anlamında olup, bu halde ilgili otuz günün bitiminden itibaren dava açma süresi içinde dava açılabilir. İdare, otuz günlük zımnî ret süresi dışında ancak dava açma süresi, yani altmış günlük süre içinde başvuruya cevap verirse, bu halde dava açma süresi idarenin bildirim gününü izleyen günden olmak üzere yeniden başlar. Öte yandan idare, altmış günün de geçmesinden sonra “kendiliğinden” başvuruya cevap verir ise bu halde de dava açma süresi bu cevabi yazının bildirim gününü izleyen günden başlar.)

- 1- Davacı tarafından, geçici olarak görevlendirilmesine ilişkin 21/09/2000 günlü işlemde dolayı yolluk ödenmesi isteğiyle yaptığı başvurunun reddine ilişkin 10/07/2006 günlü, 111789 sayılı işlemin iptali ve söz konusu yolluğun yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi istemiyle açılan davada; Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun 27.11.2014 tarih ve E:2012/1422 K:2014/4552 sayılı kararı ile; davacının geçici görevlendirilmesine ilişkin 21/09/2000 tarihli işlemde “yolluksuz” ibaresine yer verilmiş ise de, bu işlemin davacıya tebliğ edildiğini gösterir herhangi bir bilgi ve belge olmadığı gibi bu işlem sonrasında yollukla ilgili idarece kendiliğinden tesis edilmiş bir işlem de bulunmamaktadır. Bu itibarla, davacının geçici görevlendirilmesine ilişkin işleminden sonra, bu işlemde dolayı yolluk ödenmesi istemiyle 09/05/2006 tarihinde yaptığı başvurunun, 2577 sayılı Kanun'un 10. maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerektiğinden, davacının 2577 sayılı Kanun'un 10. maddesi kapsamında yaptığı 09/05/2006 tarihli başvurunun reddi üzerine, 11/09/2006 tarihinde açılan davanın süresinde açıldığına karar vermiştir.

*

- 2- Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun 05.05.2005 tarih ve E:2005/470, K:2005/1158 sayılı kararı ile; bir düzenleyici işlemin iptali halinde bu kararın, bu düzenleyici işlemde hukuki durumu etkilenen herkes için hüküm ifade edeceği, iptal edilen düzenleyici işlem nedeniyle öncesinde başvurusu reddedilen bir kişinin söz konusu düzenleyici işlemin iptali üzerine idareye başvurarak, bu kararın kendisine de uygulanmasını ve düzenleyici işlemin iptali öncesinde, bu düzenleyici işlem nedeniyle verilmeyen haklarını isteyebileceğine, bu başvurunun 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 10. maddesi kapsamında yapılan bir başvuru niteliğinde olacağına ve bu durumda da bu başvurunun reddi üzerine dava açılabileceğine karar vermiştir.

*

- 3- Ankara Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesi'nin 05.04.2018 tarih ve E:2018/954 K:2018/986 sayılı kararında; Bakanlar Kurulu'nun 5.5.2014 tarih ve 2014/6303 sayılı kararının Danıştay 12. Dairesi'nce yürütmesinin durdurulmasına karar verilmiş olması nedeniyle, bir üst rütbeye terfi durumunun 2014 yılı itibarıyla yeniden değerlendirilerek 4. Sınıf Emniyet Müdürlüğü rütbesine terfi ettirilmesine karar verilmesi istemiyle yapılmış olan başvurunun, yargı kararı sonrası oluşan yeni hukuki durum çerçevesinde ve 2577 sayılı Kanun'un 10. maddesi kapsamında olduğuna ve yaptığı başvurunun reddine ilişkin işleme karşı (60) günlük yasal süresi içinde açılmış olan davada süre aşımından söz edilemeyeceğine karar vermiştir.

İlgilinin başvurusuna, idarece "yazılı" olarak cevap verilmesi durumunda, bu cevabın tebliğinden itibaren dava açma süresi içinde davanın açılması gerekir. Böyle yapmayarak idareye aynı konuda tekrar başvurulması ve idarenin de bu başvuruyu tekrar "yazılı" olarak reddetmesi halinde, bu ret işlemi (temel hak ve özgürlüklere ilişkin konular ve idarenin mevzuata yüklediği görevlerin yerine getirilmesi sırasında

hareketsiz kaldığı durumlar hariç) yeni bir dava açma süresi başlatmaz. Temel hak ve özgürlüklere (eğitim-öğretim hakkı, mülkiyet hakkı, çalışma ve seyahat özgürlüğü gibi) ilişkin konularda, ilgililer 10. maddeye göre her zaman (tekrar tekrar) idareye başvurabilirler ve bu başvuruların her biri ile yeni bir dava açma süresi başlar. (Örneğin emekli ikramiyesi mülkiyet hakkı kapsamında, diploma denklik işlemi eğitim-öğretim hakkı, pasaport verilmesi seyahat özgürlüğü kapsamındadır.)

*

Adalet Bakanlığı'na bağlı teknisyen olarak görev yapmaktayken 679 sayılı Olağanüstü Hal Kanun Hükmünde Kararname ile görevinden ihraç edilen davacı tarafından, tarafına emekli aylığı bağlandığı halde emeklilik ikramiyesinin ödenmemesi nedeniyle açtığı davada, Ankara 2. İdare Mahkemesi'nin 22.03.2019 tarih ve E:2019/430 K:2019/556 sayılı kararıyla; davacının başvurusunun davalı idarenin 24/05/2017 tarih ve 64.521.309 sayılı işlemiyle reddedildiği, anılan işlemin 05/06/2017 tarihinde davacıya tebliğ edilmesi üzerine bakılmakta olan davanın açıldığı, dava konusu işlemin tebliğ tarihi olan 05/06/2017 tarihinden itibaren 60 günlük yasal dava açma süresi içerisinde, dava açma süresinin son günü adli tatile denk geldiği için, 07/09/2017 tarihine kadar dava açılması gerekirken, bu süre geçirildikten çok sonra 24/12/2018 tarihinde açılan bu davanın süre aşımı nedeniyle esasının incelenmesi olanağı bulunmadığı, öte yandan davacının idari davaya konu olabilecek bir işlemin tesis edilmesi istemiyle 2577 sayılı Yasa'nın 10. maddesi kapsamında her zaman davalı idareye başvuruda bulunabileceğine karar vermiştir.

Süreklilik gösteren parasal haklar ve kesintiler ile emekli aylık ve süresine etki edebilecek durumlarda ilgililer her zaman 10. madde kapsamında idareye başvurabilir ve istemlerinin reddi üzerine de süresi içinde dava açabilirler.

Danıştay 11. Dairesi'nin 04.05.2010 tarih ve E:2009/8782, K:2010/3752 sayılı kararıyla; 5434 sayılı Kanun'un 49. maddesinde belirtilen koşulların

varlığı durumunda, vazife malullüğü aylığı bağlanması istemiyle 2577 sayılı Kanun'un 10. maddesine göre idareye her zaman başvurulabileceği ve istemin reddi yönünde tesis edilen işleme karşı dava açma süresi içinde dava açılabilmesine karar verilmiştir

5- YASANIN "ÜST MAKAMLARA BAŞVURMA" BAŞLIKLIL 11. MADDESİNDE;

"Madde 11 - 1. *İlgililer tarafından idari dava açılmadan önce, idari işlemin kaldırılması, geri alınması değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, idari dava açma süresi içinde istenebilir. Bu başvurma, işlemeye başlamış olan idari dava açma süresini durdurur.*

2. *Otuz gün içinde bir cevap verilmezse istek reddedilmiş sayılır.*
3. *İsteğin reddedilmesi veya reddedilmiş sayılması halinde dava açma süresi yeniden işlemeye başlar ve başvurma tarihine kadar geçmiş süre de hesaba katılır." kurallarına yer verilmiştir.*

(8/7/2021 tarihli ve 7331 sayılı Kanun'un 2'nci maddesiyle ikinci fıkrada yer alan "Altmış" ibaresi "Otuz" olarak değiştirilmiştir.)

Bir işlemin tebliğiyle dava açma süresi işlemeye başlar. İlgililer isterlerse bu işlemin iptali istemiyle dava açma süresi içinde dava açabilecekleri gibi dava yoluna gitmeyip (yine dava süresi içinde olmak koşuluyla) 11. maddeye göre itiraz edebilirler. Görüldüğü üzere, 11. maddeye göre itiraz başvurusu yoluna gidilebilmesi için ortada mutlaka bir idari işlemin bulunması gerekir. İlgililerin, haklarında idari davaya konu olabilecek bir işlem veya eylemin yapılması için idari makamlara 10. madde uyarınca yaptıkları başvurunun idarece reddi üzerine, 11. maddeye göre "itiraz" başvurusunda bulunmaları mümkündür. Çünkü bu durumda idare, (kendisine 10. madde kapsamında yapılan başvuru üzerine) ilk olarak bir işlem yapmış olmaktadır.

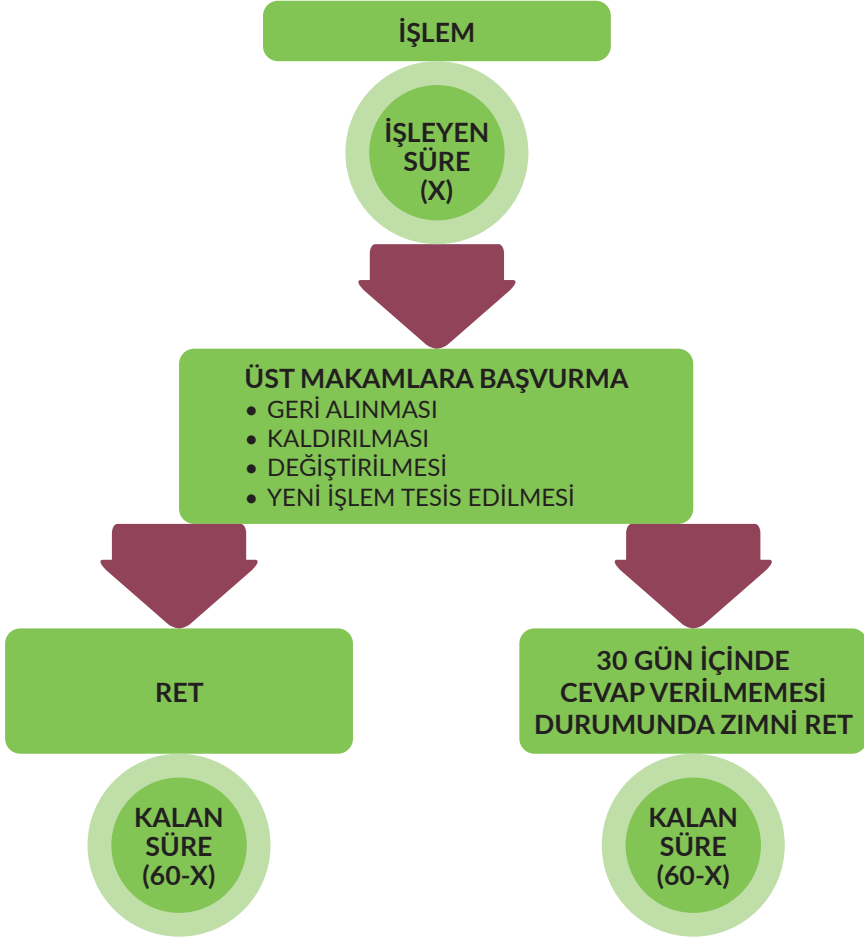
"İlanı gereken" düzenleyici işlemlere karşı, İYUK'un 11. maddesine göre, bu işlemlerin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya bunların yerine yeni bir düzenleyici işlem yapılması istemiyle idareye başvuru mümkün değildir.

İYUK'un 20/A maddesinin 2/b fıkrasına göre ivedi yargılama usulünün uygulanacağı davalarda ve İYUK'un 20/B maddesinin 1/b fıkrasına göre merkezi ve ortak sınavlara ilişkin davalarda 11. madde hükümleri uygulanmaz. Yani bu davalarda, dava konusu edilecek işlemlerin, dava açılmadan önce kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya bunların yerine yeni bir işlem yapılması istemiyle idareye başvurulması işlemiş olan dava açma süresini durdurmaz.

- 1- 1 Haziran 2019 tarihinde yapılan, soru ve cevapları 02.06.2019 tarihinde internet üzerinden duyurulan sınavla ilişkin 18.06.2019 tarihinde açılan davada, Ankara 2. İdare Mahkemesi'nin 09.08.2019 tarih ve E:2019/1438 K:2019/1509 kararı ile; 2019 Sınavla Öğrenci Alacak Ortaöğretim Kurumlarına İlişkin Merkezi Sınav Başvuru ve Uygulama Kılavuzu hükümlerinde dava açma süresinin, soru ve cevapların internet adresinden yayımlanmasıyla birlikte başlayacağı ve yapılan itiraz başvurusunun dava açma süresini durdurmayacağına açıkça belirtildiği göz önüne alındığında, 2577 sayılı Kanun'un 20/B maddesi uyarınca 02.06.2019 tarihinden itibaren başlayan 10 günlük dava açma süresi geçirildikten sonra 18.06.2019 tarihinde açılan davanın süre aşımı nedeniyle esasının incelenmesine olanak bulunmadığı yönünde karar verilmiştir.

Maddenin 2. bendinde üst makama, böyle bir makam yoksa işlemi tesis eden makama yapılan başvurunun, bu yerlerce otuz gün içinde cevaplanmaması halinde isteğin reddedilmiş sayılacağı; 3. bendinde de, isteğin açıkça reddedilmesi veya reddedilmiş sayılması (zımni ret) halinde, 1. fıkraya hükmüne göre durmuş olan dava açma süresinin yeniden işlemeye başlayacağını ve eğer ki başvuru tarihine kadar geçmiş süre varsa, bu sürenin de dava açma süresinin hesabında dikkate alınacağını hükme bağlamaktadır. Örneğin 7 Ocak 2020 günü tebliğ edilen bir işleme karşı ilgili 28 Ocak 2020 günü idareye başvurmuş ve idare bu tarihten itibaren otuz gün içinde başvuruya cevap vermemiş ise, ilgilinin 7-28 Ocak 2020 tarihleri arasında geçen 21 günlük süreyi de hesaba katmak suretiyle 28 Ocak 2020 günlük başvuru üzerinden geçen otuz günlük süre sonunda, 28 Şubat 2020 tarihinden itibaren dava açma süresi içinde (dava açma süresi altmış gün ise,

işleyen yirmi bir günlük sürenin düşülmesiyle kalan otuz dokuz gün içinde) dava açması gerekir. İlgilinin dava açma süresi içinde dava açmayarak idareye yeniden başvurusu, yeni bir dava açma süresi başlatmaz. Keza, dava açma süresi geçirildikten sonra yapılan başvuru da, idareye bu başvuruya cevap verse dahi yeni bir dava açma süresi başlatmaz.

Ankara 2. İdare Mahkemesi'nin 04.01.2018 tarih ve E:2017/3263 K:2018/23 sayılı kararında; davacının 15 temmuz darbe teşebbüsü sırasında yaralandığından bahisle uğranıldığı ileri sürülen zararların tazmini amacıyla yaptığı başvurunun İçişleri Bakanlığı Nakdi Tazminat Komisyonu'nun 18.04.2017 tarih ve 2017/560 sayılı işlemiyle reddedildiği ve bu kararın davacıya 24.04.2017 tarihinde tebliğ edildiği, davacı tarafından başvurunun reddine karşı 25/04/2017 tarihinde itiraz edildiği ve başlayan dava açma süresinin durduğu, itirazın idare tarafından 60 gün içerisinde cevap verilmediğinden zımnen reddi üzerine 14/11/2017 tarihinde bakılan davanın açıldığı, ancak davacının tazminat talebinin reddine ilişkin işlemin 24.04.2017 tarihinde tebliği üzerine başlayan 60 günlük dava açma süresinin davacının 2577 Sayılı Yasa'nın 11. maddesi uyarınca 25/04/2017 tarihinde yaptığı itiraz ile durduğu, bunun üzerine itirazın davalı idare tarafından tesis edilen 25.05.2017 tarih ve 1345 sayılı işlemin tebliğ edilmemiş olması nedeniyle 60 gün içerisinde cevap verilmediğinin kabulü suretiyle 24.06.2017 tarihinde oluşan zımni ret işlemine karşı takip eden altmış günlük sürenin son günü adli tatile denk geldiğinden dava açma süresinin adli tatil süresinin bitiminden itibaren 7 gün uzadığı ve en geç 07/09/2017 tarihinde dava açılması gerekirken, dava açma süresinin geçmesinden çok sonra 14/11/2017 tarihinde kayda girilen dava dilekçesiyle açılan işbu davada süre aşımı bulunduğuna karar verilmiştir.

6- YASANIN "İPTAL VE TAM YARGI DAVALARI" BAŞLIKLILIK 12. MADDESİNDE;

"Madde 12 – İlgililer haklarını ihlal eden bir idari işlem dolayısıyla Danıştaya ve idare ve vergi mahkemelerine doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine, bu husustaki kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası se-

bebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava süresi içinde tam yargı davası açabilirler. Bu halde de ilgililerin 11 nci madde uyarınca idareye başvurma hakları saklıdır.” kuralı öngörülmüştür.

İlgililer iptal davasının sonuçlanması üzerine doğrudan süresi içinde tam yargı davası açabilecekleri gibi, haklarının yerine getirilmesi talebiyle altmış gün içinde idareye de başvurabilirler. Bu durumda tam yargı davası açma süresi durur. İdare tarafından bu başvurunun “açıkça” reddedilmesi halinde bu reddin tebliğ tarihinden itibaren, “zımnen” reddedilmesi halinde otuz günlük zımni ret süresinin dolmasından itibaren, kalan dava açma süresi içinde dava açılır.

- 1- Ankara 2. İdare Mahkemesi'nin 25.12.2019 tarih, E:2019/2335 K:2019/2577 sayılı kararı ile; davacının maddi tazminat isteminin Ankara 1. İdare Mahkemesi'nde görülen davaya konu işlem den kaynaklı olduğu açık olup, davacı tarafından bu işlem nedeniyle uğranıldığı öne sürülen maddi zararın tazmini istemiyle, bu işlemin iptaline ilişkin kararının tebliğ edildiği tarihten itibaren 60 günlük süre içerisinde ya doğrudan dava açılması ya da 2577 sayılı Kanun'un 11. maddesi uyarınca idareye başvuru yapılmış ise başvurunun reddi üzerine dava açma süresi içerisinde dava açılmasının gerektiği, Ankara 1. İdare Mahkemesi'nin kararına yapılan istinaf iste-

minin Ankara 1. İdari Dava Dairesi'nce reddedilmesi üzerine kararın elektronik ortamda 29/07/2019 tarihinde tebliğ edilmiş olması nedeniyle, davacı tarafından bu tarihten itibaren 60 gün içerisinde 2577 sayılı Yasa'nın 11. maddesi uyarınca 60 gün içerisinde idareye başvurusu gerekirken bu süre geçtikten sonra 07/11/2019 tarihinde yapılan başvurunun süresinde olmadığı gibi 12. madde uyarınca mahkeme kararının tebliğinden itibaren 60 gün geçtikten çok sonra 16/12/2019 tarihinde açılan davanın süre aşımı nedeniyle esasının incelenmesine imkan bulunmadığına karar verilmiştir.

*

- 2- Danıştay 13. Dairesi'nin 18.03.2020 tarih ve E:2019/2803, K:2020/946 sayılı kararı ile; idari para cezasının iptaline ilişkin davada, davacı tarafından yapılan karar düzeltme isteminin Dairemizin 11/12/2018 tarihli ve E:2018/2128, K:2018/3927 sayılı kararı ile reddedildiği, bu kararın 25/02/2019 tarihinde davacı şirket vekiline tebliğ edildiği görüldüğünden, 2577 sayılı Kanun'un 12. maddesinde öngörülen ve iptal davasında verilen karara karşı kanun yollarına başvurulması hâlinde verilecek kararın tebliği sonrasında dava açma süresi içerisinde tam yargı davası açılabileceğine ilişkin kural gereğince, davanın süresinde açıldığına kabul edilmesi gerektiğine karar verilmiştir.

7. YASANIN “DOĞRUDAN DOĞRUYA TAM YARGI DAVASI AÇILMASI” BAŞLIKLILIK 13. MADDESİNDE;

“Madde 13 -1. İdari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce, bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka suretlerle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri gereklidir. Bu isteklerin kısmen veya tamamen reddi halinde, bu konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında otuz gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren, dava süresi içinde

dava açılabilir. 2. Görevli olmayan adli yargı mercilerine açılan tam yargı davasının görev yönünden reddi halinde sonradan idari yargı mercilerine açılacak davalarda, birinci fıkrada öngörülen idareye başvurma şartı aranmaz.” kuralına yer verilmiştir.

(8/7/2021 tarihli ve 7331 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesiyle birinci fıkrada yer alan “altmış” ibaresi “otuz” şeklinde değiştirilmiştir.)

13. madde, “İdari eylemler” nedeniyle uğranılan zararların tazmini amacıyla açılacak tam yargı davalarının tabi olduğu süre kuralını düzenlemektedir. Maddede sözü geçen idari eylemler, idarenin öncesinde idari bir işlem olmaksızın doğrudan yaptığı maddi fiil ve hareketler ile oluşan eylemlerdir. Maddede iki şart öngörülmektedir.

1. Öncelikle zararın, eylemi gerçekleştiren idareden istenmesi ve bu yolla idareden bir “ön karar” alınmış olması, (Ön karar alınmadan açılan davalarda bu durum, “merci tecevüzü” oluşturur ve bu nedenle de mahkemece dava dilekçesi merciine tevdi edilir).
2. Davanın, idarenin açık ya da zımnî ön kararı üzerine altmış günlük süre içinde açılmış olması şartlarıdır. [Zararın giderilmesi istemiyle yapılan başvuruyu idare açıkça reddetmiş ise, bu halde ret yazısının ilgiliye tebliğinden itibaren altmış gün içinde; eğer ki başvuruyu otuz gün içinde cevaplamayarak -istemi- zımnen reddetmiş ise, bu halde de zımnî ret işleminden itibaren altmış gün içinde (idareye başvurunun üzerinden otuz gün geçtikten sonra altmış gün içinde) tam yargı davasının açılması gerekir.]

Bir yıllık başvuru süresinin başlangıcı, idari eylemin ve bu eylemden doğan hak ihlalinin (zararın) ilgisinin öğrendiği tarihten başlar. İdareye başvuru süresinin başlayabilmesi için, ilgililerin, sadece eylemi öğrenmesi yeterli olmayıp, eylem nedeniyle uğranılan zararın da tam olarak ortaya çıkmış olması gerekir. Örneğin, ameliyat sonrası sakat kalan kişinin uğradığı zararı (bedensel arızanın) daha sonra (örneğin kesin sağlık raporunu aldıktan veya gittiği başka bir hastanede kendini kontrol ettirdikten sonra) öğrendiği durumda bir yıllık başvuru süresinin başlangıcı kesin sağlık raporunun alındığı veya kontrol sonucu doktor kusurunun öğrenildiği günden başlar.

Eylem ve zararın öğrenildiği tarihten işlemeye başlayan bir yıllık başvuru süresi, idareye bir kez başvuruya kullanılmış ve tüketilmiş olur. Başvurudan sonra idarenin başvuruya cevap vererek ya da vermeyerek istemi reddi halinde, altmış günlük dava açma süresi kesin olarak işlemeye başlar ve biter. Burada altmış günlük dava süresinin bitiminden sonra bir yıllık başvuru süresi esas alınarak dava açılması süre aşımı nedeniyle mümkün değildir.

1- Ankara 2. İdare Mahkemesi'nin 20.05.2016 tarih ve E:2016/1929 K:2016/1480 sayılı kararı ile; tazminat isteminin dayanağı olan ölüm olayının 17.07.2007 tarihinde gerçekleştiği, davacılar tarafından zararı doğuran eylemin/ölüm nedeninin bu tarihte öğrenildiği ve 28/01/2016 tarihinde idare kaydına giren dilekçe ile tazminat istemiyle davalı idareye başvurulduğu, davacılar tarafından, 2577 sayılı Kanun'da öngörülen zararın öğrenilme tarihinden itibaren bir (1) yıllık süre içerisinde (en son 17/07/2008 tarihine kadar) ve her halukarda beş (5) yıl (en son 17/07/2012 tarihine kadar) zararı doğuran idareye başvurulmak suretiyle haklarının yerine getirilmesini istemeleri gerekmekte iken, bu süreler geçirildikten sonra 28/01/2016 tarihinde yapılan başvuruya dayalı olarak açılan işbu uyuşmazlığın, süre aşımı nedeniyle esasını inceleme imkanı bulunmadığına karar verilmiştir.

*

2- Ankara 2. İdare Mahkemesi'nin 05.11.2019 tarih ve E:2019/953 K:2019/2154 sayılı kararı ile, davacının Ankara Gülhane Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nin 30/03/2017 tarih ve 4264 sayılı ve 11/04/2017 onay tarihli sağlık kurulu raporunu sunduğu, davalı idarece ayrıca konu hakkında başkaca kat'i işlemli sağlık kurulu raporu bulunmadığının beyan edildiği, davacının yaralanmasına bağlı olduğu iddia olunan rahatsızlığın, davacının dilekçesinde de belirttiği üzere raporun onay tarihi olan 11/04/2017 tarihinde davacı tarafından öğrenildiği, davacının sağlık durumunu öğrendiği kabul edilen 11/04/2017 tarihinden itibaren 1 yıl içerisinde, en son 11/04/2018 tarihinde davalı idareye başvuruda

bulunması gerekirken bu süreler geçirildikten çok sonra 19/02/2019 tarihinde yapılan başvuru üzerine 21/05/2019 tarihinde Mahkememizde açılan işbu davanın, davalı idareye 1 yıl içerisinde başvuru yapılmamış olmasından dolayı süre aşımı nedeniyle esasını inceleme olanağı bulunmamaktadır.”

*

- 3- AİHM, Hamza Küçük, B.No:2013/7400, 05.11.2015 tarihli kararında; başvuruçunun sağlık durumunda meydana gelen değişikliklerin ve buna ilişkin sağlık raporlarının dava açma süresine etkisi hakkında bir gerekçeye yer verilmeksizin ve rahatsızlığının hangi tarihte kalıcı hale geldiği, başvuruçunun bu kalıcı hangi tarihte öğrenebileceği, bunun sonucunda da eylemden kaynaklı zararı tam olarak hangi tarihte değerlendirilebileceği hakkında herhangi bir açıklamaya yer verilmeksizin salt zararı doğuran olayın meydana geldiği tarih baz alınarak 2577 sayılı Kanun'un 13. maddesinde düzenlenen beş yıllık sürenin olayın meydana geldiği tarihten itibaren işletilmesinin mahkemeye erişim hakkını ihlal ettiğine karar vermiştir.

Maddenin 2. fıkrasıyla, görevli olmayan adli yargı yerlerinde açılan tam yargı davalarının bu yerlerce görev yönünden reddi üzerine sonradan idari yargı yerlerinde dava açılması halinde birinci fıkrada sözü edilen idareye başvuru ve oradan ön karar alınması yolundaki dava şartının aranmayacağı kuralı getirilmiş bulunmaktadır. İdareye başvurulmadan (idareden ön karar almadan) doğrudan görevsiz adli yargı yerinde bir yıllık süre içinde dava açılması ve buraca görev ret kararı verilmesi üzerine de idari yargıda dava açılması; ancak bu davanın, adli yargının görevsizlik kararının kesinleşmesinden itibaren otuz günlük sürede açılmamış olması durumunda, eğer ki o idari eylem ve bu eylemden doğan zararın öğrenilmesinin üzerinden bir yıllık süre geçmemiş ise, bu davaya esastan bakılır; bu durumda süre problemi olmaz.

Görüldüğü üzere idari yargıda mahkemeye başvuru hakkı, davaların niteliği gerekçe gösterilerek çok farklı sürelerle bağlanmıştır. Bundan dolayı dava açma süreleri, davacılar için karışıklığa ve hak kaybına neden olma tehlikesi taşımaktadır. AİHM, dava açma süresi ile ilgili başvurularda iç hukuktaki düzenlenen sürenin hak arama özgürlüğünün özünü ortadan kaldırıp

kaldırmadığını incelemekte, başvuruçunun ve Devletin tutumuna göre bir yol çizmektedir. Başvuruçunun ihmalinden kaynaklı dava açma süresinin kaçırıldığı hallerde ihlale hükmetmemektedir (Hennings v. Germany, 1992). Ancak mahkeme, başvuranın ihmali olmadan, başvuru yapmasının beklenemeyeceği durumlarda, süre sınırının katı bir biçimde uygulanmasını kabul edilemez bulmakta ve ihlale hükmetmektedir. (Reisner v. Turkey, 2015) AİHM, mahkemelerin yargılama usullerini uygularken, bir yandan davanın hakkaniyetine hanel getirecek kadar abartılı şekilcilikten, öte yandan, Kanunla öngörölmüş olan usul şartlarının ortadan kalkmasına neden olacak kadar aşırı bir esneklikten kaçınmaları gerektiğini vurgulamaktadır (Mesutoğlu v. Turkey, 2017).

7331 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun kapsamında 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda yapılan değişikliklerle idarenin idari başvurulara cevap verme süresi 60 günden 30 güne, kesin olmayan cevaplar için öngörölen bekleme süresi ise 6 aydan 4 aya indirilmiştir.

ESKİ HÜKÜM	YENİ HÜKÜM
<p>Madde 10 - 1. İlgililer, haklarında idari davaya konu olabilecek bir işlem veya eylemin yapılması için idari makamlara başvurabilirler.</p> <p>2. Altmış gün içinde bir cevap verilmezse istek reddedilmiş sayılır. İlgililer altmış günün bittiği tarihten itibaren dava açma süresi içinde, konusuna göre Danıştaya, idare ve vergi mahkemelerine dava açabilirler. Altmış günlük süre içinde idarece verilen cevap kesin değilse ilgili bu cevabı, isteminin reddi sayarak dava açabileceği gibi, kesin cevabı da bekleyebilir. Bu takdirde dava açma süresi işlemez. Ancak, bekleme süresi başvuru tarihinden itibaren altı ayı geçemez. Dava açılmaması veya davanın süreden reddi hallerinde, altmış günlük sürenin bitmesinden sonra yetkili idari makamlarca cevap verilirse, cevabın tebliğinden itibaren altmış gün içinde dava açabilirler.</p>	<p>Madde 1- 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasının birinci ve üçüncü cümlelerinde yer alan "Altmış" ibareleri "Otuz" şeklinde, ikinci cümlesinde yer alan "Altmış" ibaresi "Otuz" şeklinde, beşinci cümlesinde yer alan "altı" ibaresi "dört" şeklinde ve altıncı cümlesinde yer alan "altmış" ibaresi "otuz" şeklinde değiştirilmiştir.</p>
<p>Madde 11 - 1. İlgililer tarafından idari dava açılmadan önce, idari işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, idari dava açma süresi içinde istenebilir. Bu başvurma, işlemeye başlamış olan idari dava açma süresini durdurur.</p> <p>2. Altmış gün içinde bir cevap verilmezse istek reddedilmiş sayılır.</p>	<p>Madde 2- 2577 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Altmış" ibaresi "Otuz" şeklinde değiştirilmiştir.</p>

ESKİ HÜKÜM	YENİ HÜKÜM
<p>Madde 13 - 1. İdari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce, bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka suretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri gereklidir. Bu isteklerin kısmen veya tamamen reddi halinde, bu konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında altmış gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren, dava süresi içinde dava açılabilir.</p>	<p>Madde 3- 2577 sayılı Kanununun 13 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “altmış gün” ibaresi “otuz” şeklinde değiştirilmiştir.</p>

8- İDARİ YARGILAMA USULÜNDE SÜRELER İLİŞKİN GENEL ESASLAR

Süreler, tebliğ, yayın veya ilan tarihini izleyen günden itibaren işlemeye başlar (2577/8-1). Tatil günleri süreler dahilidir. Şu kadarki, sürenin son günü tatil gününe rastlarsa, süre tatil gününü izleyen çalışma gününün bitimine kadar uzar (2577/8-2).

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nda yazılı sürelerin bitmesi çalışmaya ara verme zamanına rastlarsa, bu süreler ara vermenin sona erdiği günü izleyen tarihten itibaren yedi gün uzamış sayılır (2577/8-3).

Belirtmekte fayda görmekteyim ki, Bölge idare, idare ve vergi mahkemeleri her yıl bir eylülünden başlamak üzere, yirmi temmuzdan otuz bir ağustosa kadar çalışmaya ara verirler. Ancak, yargı çevresine dahil olduğu bölge idare mahkemesinin bulunduğu il merkezi dışında kalan ve sadece bir idare veya bir vergi mahkemesi bulunan yerlerdeki idari yargı mercileri çalışmaya ara vermeden yararlanamazlar (2577/61-1).

9- 2577 SAYILI İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU'NDA YER ALAN SÜRE KURALLARI

9.1- Verilmeyen veya eksik verilen harç ve posta ücretinin verilmesi ya da tamamlanması süresi (30 gün):

Herhangi bir sebeple harcı veya posta ücreti verilmeden veya eksik harç veya posta ücreti ile dava açılmış olması halinde, **otuz gün içinde** harcın ve posta ücretinin verilmesi ve tamamlanması hususu daire başkanı veya görevlendireceği tetkik hâkimi, mahkeme başkanı veya hâkim tarafından ilgiliye tebliğ olunur (2577/6-4).

9.2- Davanın devamı sırasında istenilen ilave posta ücretinin tamamlanması süresi (30 gün):

Dava açıldıktan sonra posta ücretinde tebliğ işlemlerinin yapılmasını engelleyecek şekilde azalma olması halinde, **otuz gün içinde** posta ücretinin tamamlanması daire başkanı veya görevlendireceği tetkik hâkimi, mahkeme başkanı veya hâkim tarafından ilgiliye tebliğ olunur (2577/6-5).

9.3- Posta ücreti tamamlanmadığı için işlem den kaldırılan dosyalarda müracaat süresi (3 ay):

Dava açıldıktan sonra posta ücretinde tebliğ işlemlerinin yapılmasını engelleyecek şekilde azalma olması halinde, posta ücreti süresi içinde tamamlanmazsa dosyanın işlem den kaldırılmasına karar verilir. Bu kararın tebliği tarihinden başlayarak **üç ay içinde**, noksanı tamamlanmak suretiyle yeniden işleme konulması istenmediği takdirde davanın açılmamış sayılmasına karar verilir (2577/6-5).

9.4- Danıştay ve idare mahkemelerinde genel dava açma süresi (60 gün):

Dava açma süresi, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştay'da ve idare mahkemelerinde **altmış gündür** (2577/7-1). Bu süreler, idari uyuşmazlıklarda; yazılı bildirim yapıldığı (2577/7-2/a) tarihi izleyen günden başlar.

9.5- Vergi mahkemelerinde genel dava açma süresi (30 gün):

Dava açma süresi, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde vergi mahkemelerinde **otuz gündür** (2577/7-1). Bu süreler, vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezalarından doğan uyumsuzluklarda: Tahakkuku tahsile bağlı olan vergilerde tahsilatın; tebliğ yapılan hallerde veya tebliğ yerine geçen işlemlerde tebliğin; tevkif yoluyla alınan vergilerde istihkak sahiplerine ödemenin; tescile bağlı vergilerde tescilin yapıldığı ve idarenin dava açması gereken konularda ise ilgili merci veya komisyon kararının idareye geldiği (2577/7-2/b) tarihi izleyen günden başlar.

9.6- İlanen tebligat yapılan hallerde, genel dava açma süresinin işlemeye başlaması için geçmesi zorunlu süre (15 gün):

Adresleri belli olmayanlara özel kanunlarındaki hükümlere göre ilan yoluyla bildirim yapılan hallerde, özel kanununda aksine bir hüküm bulunmadıkça süre, son ilan tarihini izleyen günden itibaren **onbeş gün** sonra işlemeye başlar (2577/7-3). İlanı gereken düzenleyici işlemlerde dava süresi, ilan tarihini izleyen günden itibaren başlar (2577/7-4).

9.7- Diğer yargı yerlerine açılan davaların görev yönünden reddi halinde dava açma süresi (30 gün):

Çözümlemesi Danıştay'ın, idare ve vergi mahkemelerinin görevlerine girmediği halde, adli ve askeri yargı yerlerine açılmış bulunan davaların görev noktasından reddi halinde, bu husustaki kararların kesinleşmesini izleyen günden itibaren **otuz gün içinde** görevli mahkemede dava açılabilir (2577/9-1). Adli veya askeri yargı yerlerine açılan ve görevsizlik sebebiyle reddedilen davalarda, görevsizlik kararının kesinleşmesinden sonra yukarıda yazılı otuz günlük süre geçirilmiş olsa dahi, idari dava açılması için öngörülen süre henüz dolmamış ise **idari dava açma süresi içinde** dava açılabilir (2577/9-2).

9.8- İdarelerin her hangi bir talebi cevap vermemek suretiyle reddetmiş sayılması için geçmesi zorunlu süre (30 gün):

İlgililer, haklarında idari davaya konu olabilecek bir işlem veya eylemin yapılması için idari makamlara başvurabilirler (2577/10-1). **Otuz gün içinde** bir

cevap verilmezse istek reddedilmiş sayılır. İlgililer otuz günün bittiği tarihten itibaren **dava açma süresi içinde**, konusuna göre Danıştay'a, idare ve vergi mahkemelerine dava açabilirler.

İlgililer tarafından idari dava açılmadan önce, idari işlemin kaldırılması, geri alınması değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, **idari dava açma süresi içinde** istenebilir. Bu başvurma, işlemeye başlamış olan idari dava açma süresini durdurur (2577/11-1). **Otuz gün içinde** bir cevap verilmezse istek reddedilmiş sayılır (2577/11-2). İsteğin reddedilmesi veya reddedilmiş sayılması halinde dava açma süresi yeniden işlemeye başlar ve başvurma tarihine kadar geçmiş süre de hesaba katılır (2577/11-3).

9.9- İdarelerin her hangi bir talep hakkında verdikleri cevap kesin değilse, dava açmadan önce beklenebilecek azami süre (4 ay):

İlgililer, haklarında idari davaya konu olabilecek bir işlem veya eylemin yapılması için idari makamlara başvurabilirler (2577/10-1). Otuz günlük süre içinde idarece verilen cevap kesin değilse ilgili bu cevabı, isteminin reddi sayarak dava açabileceği gibi, kesin cevabı da bekleyebilir. Bu takdirde dava açma süresi işlemez. Ancak, bekleme süresi başvuru tarihinden itibaren **dört ayı** geçemez. Dava açılmaması veya davanın süreden reddi hallerinde, otuz günlük sürenin bitmesinden sonra yetkili idari makamlarca cevap verilirse, cevabın tebliğinden itibaren **altmış gün içinde** dava açabilirler (2577/10-2).

9.10- İdari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların, haklarının yerine getirilmesi istemiyle idareye müracaat süreleri (1-5 yıl):

İdari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce, bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka suretle öğrendikleri tarihten itibaren **bir yıl içinde** ve her halde eylem tarihinden itibaren **beş yıl içinde** ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri gereklidir. Bu isteklerin kısmen veya tamamen reddi halinde, bu konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında **otuz gün içinde** cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren, **idari dava açma süresi içinde** dava açılabilir (2577/13-1).

9.11- Dilekçe ret kararı üzerine yeniden dava açma süresi (30 gün):

İlk incelemede dava dilekçelerinin 2577 sayılı yasanın 3 ve 5 inci maddelerine uygun olmadıklarının tespiti halinde **otuz gün içinde** bu maddelere uygun şekilde yeniden düzenlenmek veya noksanları tamamlanmak üzere dilekçelerin reddine karar verilir. İlk inceleme sonucunda, ehliyetli şahsın avukat olmayan vekili tarafından dava açıldığına anlaşılması halinde de, **otuz gün içinde** bizzat veya bir avukat vasıtasıyla dava açılmak üzere dava dilekçeleri reddedilir (2577/15-1/d).

9.12- Tebligatlara cevap verme süresi (30 gün):

Dava dilekçelerinin ve eklerinin birer örneği davalıya, davalının vereceği savunma davacıya tebliğ olunur (2577/16-1). Taraflar, yapılacak tebliğlere karşı, tebliğ tarihinden itibaren **otuz gün içinde** cevap verebilirler. Bu süre, ancak haklı sebeplerin bulunması halinde, taraflardan birinin isteği üzerine görevli mahkeme kararı ile **otuz günü geçmemek** ve bir defaya mahsus olmak üzere uzatılabilir. Sürenin geçmesinden sonra yapılan uzatma talepleri kabul edilmez (2577/16-3).

9.13- Davacıya tebliğat yapılamaması halinde, davanın açılmamış sayılması için geçmesi gereken süre (1 yıl):

Davacının gösterdiği adrese tebliğat yapılamaması halinde, **yeni adresin bildirilmesine kadar** dava dosyası işlemde kaldırılır ve varsa yürütmenin durdurulması kararı kendiliğinden hükümsüz kalır. Dosyanın işlemde kaldırıldığı tarihten başlayarak **bir yıl içinde** yeni adres bildirilmek suretiyle yeniden işleme konulması istenmediği takdirde, davanın açılmamış sayılmasına karar verilir (2577/26-3).

9.14- Yürütmenin durdurulması talepleri hakkında verilen kararlara karşı itiraz süresi (7 gün):

Yürütmenin durdurulması istemleri hakkında verilen kararlar; Danıştay dava dairelerince verilmişse konusuna göre İdari veya Vergi Dava Daireleri Genel Kurullarına, bölge idare mahkemesi kararlarına karşı en yakın bölge idare mahkemesine, idare ve vergi mahkemeleri ile tek hâkim tarafından verilen

kararlara karşı bölge idare mahkemesine, çalışmaya ara verme süresi içinde ise idare ve vergi mahkemeleri tarafından verilen kararlara en yakın nöbetçi mahkemeye veya kararı veren hâkimin katılmadığı nöbetçi mahkemeye, kararın tebliğini izleyen günden itibaren **yedi gün içinde** bir defaya mahsus olmak üzere itiraz edilebilir.

9.15- Mahkeme kararlarının yerine getirilmesi süresi (30 gün):

Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemelerinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarına göre idare, gecikmeksizin işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecburdur. Bu süre hiçbir şekilde kararın idareye tebliğinden başlayarak **otuz günü geçemez**. Ancak, haciz veya ihtiyati haciz uygulamaları ile ilgili davalarda verilen kararlar hakkında, bu kararların kesinleşmesinden sonra idarece işlem tesis edilir (2577/28-1).

Mahkeme kararlarının süresi içinde kamu görevlilerince yerine getirilmemesi halinde tazminat davası ancak ilgili idare aleyhine açılabilir (2577/28-4).

9.16- Bağlantı talepleriyle ilgili olarak verilen kararlara itiraz süresi (15 gün):

Bağlantı iddiaları mahkemelerce kabul edilmediği takdirde, bu hususta verilen ara kararı taraflara tebliğ edilir. Taraflar, tebliğ tarihini izleyen **onbeş gün içerisinde**, aynı yargı çevresindeki mahkemelerde görülen davalar için o yer bölge idare mahkemesine, birden fazla yargı çevresinde görülen davaların veya bir kısmı Danıştay'da bulunan davaların bağlantılı olduğu yolundaki iddialar hakkında ise Danıştay'a başvuruda bulunabilirler (2577/41).

9.17- İdare ve vergi mahkemelerinin nihai kararlarına karşı bölge idare mahkemelerine istinaf süresi (30 gün):

İdare ve vergi mahkemelerinin kararlarına karşı, başka kanunlarda farklı bir kanun yolu öngörülmüş olsa dahi, mahkemenin bulunduğu yargı çevresindeki bölge idare mahkemesine, kararın tebliğinden itibaren otuz gün içinde istinaf yoluna başvurulabilir. Ancak konusu dokuz bin (her yıl güncellenmekte, 2022 yılı için 9.000 TL) Türk Lirasını geçmeyen vergi davaları, tam

yargı davaları ve idari işlemlere karşı açılan iptal davaları hakkında idare ve vergi mahkemelerince verilen kararlar kesin olup, bunlara karşı istinaf yoluna başvurulamaz (2577/45-1).

9.18- Danıştay'da temyiz süresi (30 gün):

Danıştay dava dairelerinin nihai kararları ile bölge idare mahkemelerinin aşağıda sayılan davalar hakkında verdikleri kararlar, başka kanunlarda aksine hüküm bunulsa dahi Danıştay'da kararın tebliğinden itibaren otuz gün içinde temyiz edilebilir (2577/46).

9.19- Temyiz dilekçelerindeki eksikliklerin tamamlanması süresi (15 gün):

Temyiz dilekçelerinin 2577 sayılı Yasa'nın 3 üncü maddesinde gösterilen esaslarına göre düzenlenmesi gereklidir, düzenlenmemiş ise eksikliklerin **onbeş gün içinde** tamamlanması hususu, kararı veren Danıştay veya mahkemece ilgiliye tebliğ olunur. Bu sürede eksiklikler tamamlanmazsa temyiz isteminde bulunulmamış sayılmasına Danıştay veya mahkemece karar verilir (2577/48-2).

9.20- Temyiz dilekçelerine cevap verme süresi (30 gün):

Temyiz dilekçeleri, ilgisine göre kararı veren mahkemeye, Danıştay'a veya 2577 sayılı Yasa'nın 4'üncü maddede belirtilen mercilere verilir ve kararı veren mahkeme veya Danıştay'ca karşı tarafa tebliğ edilir. Karşı taraf tebliğ tarihini izleyen **otuz gün içinde** cevap verebilir (2577/48-3).

9.21- Temyiz isteminde bulunulurken ödenmeyen yargılama giderlerinin tamamlanma süresi (7 gün):

Temyiz dilekçesi verilirken gerekli harç ve giderlerin tamamının ödenmemiş olması halinde kararı veren; mahkeme veya Danıştay daire başkanı tarafından verilecek **yedi günlük süre içerisinde** tamamlanması, aksi halde temyizden vazgeçilmiş sayılacağı hususu temyiz edene yazılı olarak bildirilir. Verilen süre içinde harç ve giderler tamamlanmadığı takdirde, mahkeme, ilk derece mahkemesi olarak davaya bakan Danıştay dairesi, kararın temyiz edilmemiş sayılmasına karar verir (2577/48-6).

9.22-Temyiz isteminin süre aşımı nedeniyle reddine ilişkin kararlara karşı itiraz süresi (7 gün):

Temyizin kanuni süre geçtikten sonra yapılması halinde kararı veren mahkeme, ilk derece mahkemesi olarak davaya bakan Danıştay dairesi, temyiz isteminin reddine karar verir. Mahkemenin veya Danıştay dairesinin bu kararına karşı, tebliğ tarihini izleyen günden itibaren **yedi gün içinde** temyiz yoluna başvurulabilir (2577/48-6).

9.23- Temyiz isteminde bulunulmamış sayılmasına ilişkin kararlara karşı itiraz süresi (7 gün):

Mahkeme ya da ilk derece mahkemesi olarak davaya bakan Danıştay dairesinin temyiz isteminde bulunulmamış sayılmasına ilişkin kararlarına karşı, tebliğ tarihini izleyen günden itibaren **yedi gün içinde** temyiz yoluna başvurulabilir (2577/48-6).

9.24- Aynı davayla ilgili olarak önceki karara aykırı yeni bir karar verilmiş olması halinde yargılamanın yenilenmesi talep süresi (10 yıl):

Tarafları, konusu ve sebebi aynı olan bir dava hakkında verilen karara aykırı yeni bir kararın verilmesine neden olabilecek kanuni bir dayanak yokken, aynı mahkeme yahut başka bir mahkeme tarafından önceki ilamın hükmüne aykırı bir karar verilmiş bulunması halinde, yargılamanın yenilenmesi talep süresi **on yıldır** (2577/53-3).

9.25- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kesinleşmiş kararı üzerine yargılamanın yenilenmesi talep süresi (1 yıl):

Mahkemece verilen hükmün, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşme'nin veya eki protokollerin ihlâli suretiyle verildiğinin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması halinde, yargılamanın yenilenmesi talep süresi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının kesinleştiği tarihten itibaren **bir yıldır** (2577/53-3).

9.26- Yargılamanın yenilenmesi talepleri için genel müracaat süresi (60 gün):

Danıştay ile bölge idare, idare ve vergi mahkemelerince verilen kararlar hakkında **altmış gün içinde** yargılamanın yenilenmesi istenebilecek haller şunlardır:

- a- Zorlayıcı sebepler dolayısıyla veya lehine karar verilen tarafın eyleminden doğan bir sebeple elde edilemeyen bir belgenin kararın verilmesinden sonra ele geçirilmiş olması,
- b- Karara esas olarak alınan belgenin, sahteliğine hükmedilmiş veya sahte olduğu mahkeme veya resmi bir makam huzurunda ikrar olunmuş veya sahtelik hakkındaki hüküm karardan evvel verilmiş olup da, yargılamanın yenilenmesini isteyen kimsenin karar zamanında bundan haberi bulunmamış olması,
- c- Karara esas olarak alınan bir ilam hükmünün, kesinleşen bir mahkeme kararıyla bozularak ortadan kalkması,
- d- Bilirkişinin kasıtlı gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu mahkeme kararıyla belirlenmesi,
- e- Lehine karar verilen tarafın, karara etkisi olan bir hile kullanmış olması,
- f- Vekil veya kanuni temsilci olmayan kişiler ile davanın görülüp karara bağlanmış bulunması,
- g- Çekinmeye mecbur olan başkan, üye veya hâkimin katılmasıyla karar verilmiş olması (2577/53-1),

Bu süreler, dayanılan sebebin istemde bulunan yönünden gerçekleştiği tarihi izleyen günden başlatılarak hesaplanır (2577/53-3).

10- 6100 SAYILI HUKUK MUHAKEMLERİ KANUNU'NDA YER ALAN VE İDARİ YARGI YERLERİNDE DE UYGULANAN SÜRE KURALLARI

10.1- Hâkimin reddine ilişkin taleplerde, karşı tarafın cevap süresi (5 gün):

Hâkimi reddeden taraf, dilekçesini karşı tarafa tebliğ ettirir. Karşı taraf buna **beş gün içinde** cevap verebilir. Bu süre geçtikten sonra başkatip tarafından ret dilekçesi, varsa karşı tarafın cevabı ve ekleri dosya ile birlikte reddi istenen hâkime verilir. Hâkim **beş gün içinde** dosyayı inceler ve ret sebeplerinin yerinde olup olmadığı hakkındaki düşüncesini yazı ile bildirerek dosyayı hemen merciiine gönderilmek üzere başkatibe verir (6100/34).

10.2- Bilirkişinin reddedilebileceği süre (1 hafta):

Bilirkişi hâkimler için belirlenen sebeplere dayanarak reddolunabilir. Ret talebi hâkim tarafından uyuşmazlık şeklinde tetkik olunarak karar verilir. Ret sebeplerinden dolayı yemin teklif olunamaz. Ret talebi bilirkişinin seçildiğinin öğrenildiği tarihten itibaren **bir hafta** gerçekleşmelidir (6100/272).

10.3- Tarafların bilirkişiden açıklama talep edebilecekleri süre (2 hafta):

Hâkim raporda noksan ve belirsiz gördüğü konuları tamamlama ve açıklama için bilirkişiye yeni sorular hazırlayabilir. İki taraf dahi noksan ve belirsiz gördüğü konular hakkında bilirkişiden açıklama alınmasını raporun kendilerine tebliği tarihinden **iki hafta içinde** hâkimden yazılı olarak talep edebilirler (6100/281).

Bu Proje, Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmektedir.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Bu Rehber El Kitabı İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi kapsamında, seçilen pilot mahkemelerin hâkimleri tarafından ve çalışma gruplarının katkıları ile hazırlanmıştır.

Proje kapsamında, altı rehber el kitabından oluşan "İdari Yargılama Usulü El Kitapları Serisi" hazırlanmıştır.

1. İdare Mahkemelerinde Görev
2. İdare Mahkemelerinde Yetki
3. İdare Mahkemelerinde Ehliyet
4. İdare Mahkemelerinde Süre
5. İdare Mahkemelerinde Kesin ve Yürütülmesi Zorunlu İşlem
6. İdare Mahkemelerinde Husumet

Bu Rehber El Kitapları'nın amacı 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'na göre ilgili idare mahkemelerinde görülecek davaların yargılama sürecinde zaman ve iş kaybını en aza indirmenin yanı sıra mahkemeye erişimi kolay ve yargılamayı etkili kılmaktır.

"İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi" Ortak Projesi Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından ortaklaşa finanse edilmekte ve Avrupa Konseyi tarafından yürütülmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü, Projenin nihai faydalanıcı kurumudur. Bu Projenin sözleşme makamı Merkezi Finans ve İhale Birimidir.

TUR

İDARİ YARGININ ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI VE DANIŞTAYIN KURUMSAL KAPASİTESİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ

www.coe.int/tr/web/ankara

Avrupa Konseyi, Avrupa kıtasının önde gelen insan hakları kuruluşudur. Kuruluş bünyesinde 46 ye devlet bulunmaktadır. Avrupa Konseyi ye devletlerinin tamamı; insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğünün korunmasını teminat altına almak üzere tasarlanmış olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni imzalamıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Sözleşmesi'nin ye devletlerdeki uygulamasını denetler.